

sten indikerer, at noget sådant kan ske – eller allerede er sket – i landet, og det vil være til gavn for yderligt-gående kræfter.

4. Grundrettigheder

Det er fortsat et problem, at Tyrkiet ikke overholder almindelig lov og ret. Af den sammenfattende omtale af Tyrkiet i »Amnesty International Report 2003« side 253, fremgår følgende (oversat fra engelsk af forslagsstillerne): Juridiske reformer førte til afskaffelse af dødsstraf for forbrydelser begået i fredstid og til ændringer i love, der begrænsede ytringsfriheden. Imidlertid havde mange samvittighedsfanger fortsat udsigt til rettergang eller fængsling, i særdeleshed for at udtrykke synspunkter om det kurdiske spørgsmål eller højsikkerheds »F-type«-fængsler, eller for at udtale islamistiske synspunkter. Torturering i politiets varetægt er stadig udbredt og praktiseres systematisk i antiterrorafdelinger på politistationer i det sydøstlige Tyrkiet. Der holdes sjældent rettergang over gerningsmændene. Duginvis af drab udført af sikkerhedsofficerer er blevet rapporteret; nogle af dem kan have været ulovlige henrettelser. Det kan i den forbindelse bemærkes, at man ved fængsler af F-typen forstår en type fængsler, der især er kendt for den bevidste ødelæggelse af personligheden – via den såkaldt hvide tortur. Metoden går ud på at anbringe fangerne i højsikkerhedsceller, der er indrettet således, at fangerne berøves enhver stimulation af sanserne; bl.a. er vægge og udstyr totalt i hvidt. Deraf navnet den hvide tortur.

5. Kultur

Tyrkiet er præget af en kultur og nogle sociale normer, som ligger så fjernt fra EU's, at dette i sig selv udelukker landet fra at blive medlem af EU. Dette har senest afspejlet sig i en række lovforslag, som den tyrkiske regering har fremlagt. Frem til 1996 var utroskab strafbart i Tyrkiet, men denne lov blev ændret af den daværende regering. Det tyrkiske regeringsparti, AKP, med regeringsleder Tayyip Erdogan har bragt dette emne på banen igen, og et forslag om at straffelægge utroskab med op til 2 års fængsel har været en del af den politiske debat i Tyrkiet i 2004.

Hidtil har tyrkiske sikkerhedsstyrker i visse tilfælde kunnet beslutte, om en kvindelig mistænkt skal underkastes en undersøgelse for at afgøre, om den mistænkte er jomfru. Et af de forslag fra det tyrkiske regeringsparti, der har været diskuteret, ville have ændret dette således, at undersøgelser fremover kun måtte foretages, hvis en dommer beordrede det. Ved en tidligere lejlighed har den nuværende tyrkiske regering foreslå-

et, at en voldtægtsforbryder skulle kunne få straffen nedsat, hvis han giftede sig med sit offer.

De ovenfor beskrevne lovforslag fra det tyrkiske regeringsparti er kun nogle få eksempler på den store kulturelle afstand, der er mellem Europa og Tyrkiet. Forslagene virker decideret stødende over for en moderne, nordisk tankegang. Selv om forslagene tilsyneladende er blevet taget af bordet i den aktuelle debat i Tyrkiet, vidner deres fremkomst om en tankegang, der er uforenelig med moderne samfundsopfattelse, som den kendes i de fleste EU-lande.

6. Sekularisering

Tyrkiet er et islamisk land. Formelt er Tyrkiet et sekulariseret samfund, men under den overflade er landet islamisk. Det sekulariserede Tyrkiet opretholdes kun, så længe den uddannede elite og det tyrkiske militær har et fast greb om udviklingen. Disse har indset, at Tyrkiet må ændres fundamentalt, hvis demokratiet skal have en chance, men det store flertal i befolkningen og landet er tilbagestående, og det varer i bedste fald århundredre at ændre grundlæggende kulturelle vaner. Tyrkiet er ganske vist sekulariseret, men at hævde, at islam ikke betyder noget i det tyrkiske samfund, svarer til at påstå, at kristendommen ikke har nogen betydning i Europa. Hvis EU-landene i misforstået demokratisk ånd kræver demokratiske reformer i Tyrkiet, kan de risikere at få det modsatte i form af et islamisk præstestyre. Kemal Atatürk, generalen, som i 1923 styrkede Osmannerriget og oprettede republikken Tyrkiet, sagde: »Der findes kun én civilisation, den vesterlandske.« Desværre lykkedes det ikke for ham at få alle tyrkere overbevist om rigtigheden heraf, og de islamiske kræfter står stærkt i Tyrkiet. EU kan indgå forbedrede handelsaftaler med Tyrkiet, men at give landet medbestemmelsesret over de vesteuropæiske landes fremtid vil dramatisk ændre samarbejds-vilkårene i Europa.

7. Okkupationsmagt

Det er fortsat et stort og uløst problem, at Tyrkiet har besættelsestropper i et af EU's nuværende medlemslande, nemlig Cypern. Siden Tyrkiet i juli 1974 invaderede den selvstændige republik Cypern, har tyrkiske tropper besat 38 pct. af Cyperns areal, og siden har FN-tropper måttet opretholde en stødpudezone mellem den tyrkiske besættelseszone og republikken Cypern. Tyrkiet har fortsat store troppekontingenter på Cypern, og det er et overgreb, som i sig selv er nok til at forhindre Tyrkiets optagelse i EU.